Vol 1/ №2
EUROPRAN YOUTH
INNOVATION SOCIETY
CONFERENCE
www.eyis.org.uz
2025-2026

Yoshlar xulq-atvoriga internet muloqoti ta'sirining ijtimoiy asoslari

Xakimova Nasiba Barakayevna
Guliston davlat universiteti, 120100
Sirdaryo viloyati, Guliston shahri, 4-mavze.
Email: mirzjamshid.003@gmail.com

Annatatsiya: Ushbu maqolamiz "Yoshlar ijtimoiy hulq-atvoridagi intrnetga moyillikni psixologik jihatlarini oʻrganish" mavzusidagi ilmiy ishimizning metodik tahliliga asoslanadi. Ilmiy tadqiqotimizga tanlangan muallif metodologiyasi boʻyicha anketa soʻrovi, "Xulq-atvordagi kurashuvchanlik" soʻrovnomasining (R. Lazarus) umumiy ilmiy tahliliga asoslanadi. Tadqiqotlar Oʻzbekiston respublikasi Guliston davlat universiteti kesimida olib borildi.

Kalit soʻzlar: *internetning ta'siri, aloqa, ijtimoiylashuv, zamonaviy yoshlar, Internet qaramlik, Xulq-atvordagi kurashuvchanlik metodikasi*.

Jahonda bugungi kunda ijtimoiy ta'sirlarning jadal ravishda rivojlanishi, fan va texnologiyalar taraqqiyoti, axborotlar oqimining ortib borishi, inson omili bilan bogʻliq fanlar oldiga yangi vazifalar qoʻymoqda. Ayniqsa, jadal sur'atlar bilan rivojlangan davlatlarda yuzaga kelayotgan ijtimoiy-psixologik tanglik holatlari rivojlanayotgan mamlakatlarning iqtisodiy-siyosiy va ma'naviy-madaniy hayotiga oʻz ta'sirini koʻrsatmoqda. XX asrning eng katta kashfiyotlaridan biri bu – xalqaro tarmoq, ya'ni internet boʻldi. Bu tarmoq qisqa yillarda televideniye, radio, gazeta va jurnallarni orqada qoldirdi.

Jahon matbuot ma'lumotlariga koʻra, internet kommunikatsiya texnologiyalari tarixida misli koʻrilmagan oʻsish roʻy berdi. Agar 1990 yilda 1,5 million foydalanuvchi internet tizimiga ulangan boʻlsa, 1996 yilda - dunyoning 160 mamlakatida 60 million, keyin 2000 yilda - ularning soni 1 mlrd. Qayd etilishicha, internet foydalanuvchilari soni har yuz kunda ikki baravar koʻpaymoqda. Taqqoslash uchun, AQSHga 50 million radio darajasiga erishish uchun 38 yil, 59 million televizor darajasiga erishish uchun 13 yil va 60 million internet foydalanuvchilari darajasiga erishish uchun atigi toʻrt yil kerak boʻldi. [1]

Mutahasislarning ma'lumotlariga koʻra, mamlakatimizda Internet tizimidan foydalanuvchilar soni 12,1 million ga yaqin, boshqacha aytganda, respublikamiz aholisining uchdan bir qismi aynan Internet tarmogʻidan muntazam foydalanib kelmoqda. Bu, albatta, mamlakatimizda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari jadallik bilan rivojlanayotganidan, fuqarolarimizning axborot olish, saqlash, tarqatish kabi konstitutsion huquqlarini amalga oshirishda sifatli aloqa tizimlaridan foydalanish imkoniyatlari mavjudligidan dalolat beradi. [2]

Onlayn muloqotni kamdan-kam ishlatadigan ishtirokchilar "muammolarni hal qilishni rejalashtirish" strategiyasini afzal koʻradilar, ular kamdan-kam hollarda "masuliyatdan qochish" va "qarama-qarshilik bilan kurashish" dan foydalanadilar.

Ular muammolardan qochmaydilar, balki vaziyatni maqsadli tahlil qilish va xattiharakatlarning mumkin boʻlgan variantlarini ishlab chiqish, oʻz nuqtai nazaridan eng yaxshisini tanlash, muammolarni hal qilish strategiyasi, ob'yektiv sharoitlarni hisobga olgan holda oʻz harakatlarini oʻz vaqtida rejalashtirish orqali ularni yengishadi.

Xulosa

Internet kommunikatsiyalariga bogʻlangan yoshlar xatti-harakatlarining tashqi belgilari, ularning real ijtimoiy xulq-atvorida namoyon boʻladi. Faol foydalanuvchilarning ba'zi tipik belgilarini aniqlash mumkin: kosmetologiya yordamida tashqi koʻrinishini oʻzgartirish, oʻz imidji bilan tajriba oʻtkazish, ekstremal selfilar, flesh-moblarda, xayriya va ijtimoiy dasturlarda, soʻrovlarda ovoz berishda, forumlarda, koʻngilli valantyorlikda, sogʻlom ovqatlanishni namoyish qilish, sport tadbirlarida qatnashish, mashhur, qimmat va gʻayrioddiy joylarga tez-tez tashrif buyurish, fotosessiyalarda ishtirok etish, yangi moda qoidalariga rioya qilish va boshqalar.

Adabiyotlar

1. Mirzayev Jamshid Turdalievich. "Social and psychological opportunities of information and psychological security in adolescents" International Conference on Developments in Education. Hosted from Bursa, Turkey. https: econferencezone.org July 15th 2022 45-48 p https://econferencezone.org/index.php/ecz/article/view/1279

2. Мирзаев, Д., & Наргулова, А. (2022). «Лечение интернет-зависимости. Современные инновационные исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы» Современные инновационные исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы 1(1), 498–500. извлечено от https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5217

3. Мирзоев, Д. (2022). "Internet qaramligini shakllanishning sabablari, mexanizmlari va diagnostikasi." Современные инновационные исследования актуальные проблемы и развитие тенденции: решения и перспективы, 1(1), № 1 (2022) 500–503. извлечено от https://inlibrary.uz/index.php/zitdmrt/article/view/5218.

4. Jamshid Turdaliyevich Mirzayev. Yoshlar ijtimoiy hulq-atvoriga internet muloqoti taʻsirining psixologik jihatlari. Tashkent Medical Academy Volume 4 | TMA Conference | 2023 Integration of Science, Education and Practice in Modern Psychology and Pedagogy: Problems and Solutions. Volume 4 | TMA Conference | 2023. May 6. 812-816 p. https://cyberleninka.ru/article/n/yoshlar-ijtimoiy-hulq-atvoriga-internet-muloqoti-ta-sirining-psixologik-jihatlari/viewer

5. Mirzayev Jamshid Turdialiyevich. "Psychological aspects of influence of the internet - communication on the social behavior of the youth" / INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS. International scientific-online conference. 2023. Part 18. JUNE 3rd. 1295-1300 p. https://interonconf.org/index.php/neth/article/view/5386

6. Mirzayev Djamshid Turdalievich/ PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF INTERNET-COMMUNICATION IN SOCIAL SOCIETY OF YOUTH. The results of

the study of Internet addiction on the method of Kimberly-Yang. NEUROQUANTOLOGY | October 2022 | VOLUME 20 | ISSUE 12 | PAGE 3409-3416| DOI: 10.14704/NQ.2022.20.12.NQ77350

https://www.proquest.com/openview/c0c46eaeba7bf0e04fd82a955955a4dd/1?pq-origsite=gscholar&cbl=2035897

7. Mirzayev Djamshid Turdalievich / Psychological aspects of the influence of internet communication on the social behavior of young / PEOPLE SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL VOLUME 3 ISSUE 4 APRIL 2024 ISSN: 2181-3337 | SCIENTISTS.UZ B volume 3 issue 4 – 359p https://doi.org/10.5281/zenodo.11032109

8. Mirzaev Jamshid Turdalievich. Psychological aspects of the influence of internet communication on the social behavior of young people. Science and innovation international scientific journal. VOLUME 3 ISSUE 4 APRIL 2024 ISSN: 2181-3337 | SCIENTISTS.UZ. 174-177 p https://doi.org/10.5281/zenodo.11032109

9. Белинская Е.П. Психология интернет-коммуникаций: учеб. пособие / Е.П.Белинская. – М.: МПСУ; Воронеж: МОДЭК, 2016. – 192 с. – (Серия «Социальная психология»).

10. G.M.Turdikulova “ Using digital technologies in the continuing education system” / Proceedings of the international scientific-practical conference on “ actual problems of digital and innovative technologies in the continuing education system”/2024 103-105. https://doi.org/10.5281/zenodo.14257504

11. Turdikulova Gulchexra Mamaraxim qizi “ Iqtidorli o’quvchilarni aniqlash va ular bilan ishlash usullari”/ Pedagoglarning ehtiyojlarga asoslangan uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimi:ilg’or tajribalar va rivojlanish istiqbollari xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya/2024 7-8 noyabr 539-542.

12.Turdikulova Gulchexra Mamaraxim qizi “Oila buzilishining ayollar ruhiyatiga ta’sirining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari”/ Pedagoglarning ehtiyojlarga asoslangan uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimi:ilg’or tajribalar va rivojlanish istiqbollari xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya/2024 7-8 noyabr 349-353

13. Z.SH.Kuchkarbekova. Current problems in the digitization of the higher Education system and the introduction of innovative Technologies in it. 153-156 page. 2024- yil 22-23-noyabr. https://doi.org/10.5281/zenodo.14257504

14. S.R.Abdulfayziyev. Ta’lim samaradorligini oshirishda raqamli va innovatsion texnologiyalardan foydalanishning ustivorligi. https://doi.org/10.5281/zenodo.14257504

15. Nasiba Barakayevna Xakimova. INTERNET VA IJTIMOIY TARMOQLARNING YOSHLARGA TA'SIRI. International Scientific and Practical Conference. Tashkent Medical Academy Volume 4 | TMA Conference | 2023. Integration of Science, Education and Practice in Modern Psychology and Pedagogy: Problems and Solutions. P-852/858 https://tma.uz/

17. Nasiba Barakayevna Xakimova. INTERNETGA QARAMLIK MUAMMOSINI O‘RGANISH. International Scientific and Practical Conference. Tashkent Medical Academy Volume 4 | TMA Conference | 2023. Integration of Science, Education and Practice in Modern Psychology and Pedagogy: Problems and Solutions. P-859/864 https://tma.uz/